

Endring i eksamensordning i læreplaner for yrkesfaglig utdanningsprogram, med sentralt gitt skriftlig eksamen

Uttalelse - Skolelederforbundet

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via e-post
Innsendt av	Alf B. Aschim
Innsenders e-post:	*****
Innsendt dato	15.09.2024
Hvilken organisasjon?:	Skolelederforbundet Organisasjon (Privat)
Stilling	Seksjonsleder

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Endring i eksamensordning i læreplaner for yrkesfaglig utdanningsprogram, med sentralt gitt skriftlig eksamen

1. OM HØRINGEN

Denne høringen gjelder bestemmelsene om forberedelsesdel til sentralt gitt skriftlig eksamen, slik de framkommer i læreplaner for fag etter Kunnskapsløftet LK20. Høringen inneholder Utdanningsdirektoratets vurderinger og forslag til endringer i fag i

- yrkesfaglige utdanningsprogram med sentralt gitt skriftlig eksamen med forberedelsesdel.

Dette er den andre høringen om forberedelsesdeler til eksamen, og må ses i sammenheng med tilsvarende høring som omfatter fag i grunnskolen, fellesfag i videregående opplæring og fag i studieforbereende utdanningsprogram. Innholdet i denne høringen skiller seg noe ut fra den andre høringen fordi sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag enten er obligatoriske, eller de skal gjennomføres av kandidater som ikke følger normalt opplæringsløp, som blant annet læringer som er fire år i lærebedrift, ett år i skole og tre år i lærebedrift (0+4/1+3) og praksiskandidater. Denne eksamen er også obligatorisk for deltakere som følger modulsstrukturert opplæring. Kandidatene må oppnå karakteren 2 eller bedre, for å kunne avlegge fag- eller svenneprøven.

I denne høringen spør vi om eksamen med forberedelsesdel til sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag skal endres til eksamen uten forberedelsesdel. Denne høringen har frist for å uttale seg innen 16.09.2024.

Eventuelle endringer i bestemmelsen om eksamensordningen i læreplanene vil tidligst tre i kraft fra 01.01.2025, og eventuelle endringer for eksamen vil derfor tidligst gjelde fra våren 2025. Udir anbefaler at forberedelsesdeler tas bort i alle fag fra våren 2025. Unntaket er automatiseringsfagene, elektrikerfaget og signalmontørfaget i utdanningsprogram for elektrofag- og datateknologi, hvor det antakeligvis vil kreve større endringer av eksamen dersom forberedelsen tas bort. Å videreutvikle eksamen i disse fire fagene vil antakelig ta noe mer tid. Eventuelle endringer i eksamensordningen i disse fagene vil derfor tidligst skje i 2026.

En endring av eksamen med forberedelsesdel vil gjelde for alle kandidater som gjennomfører eksamen i disse fagene.

Læreplanene og eksamen denne høringen omfatter:

Yrkesfaglig utdanningsprogram for teknologi- og industrifag

Læreplan	Eksamen
Læreplan i vg3 anleggsmaskinmekanikerfaget (AMM03--03)	AMM3103 Tverrfaglig eksamen, anleggsmaskinmekanikerfaget
Læreplan i vg3 børsemakerfaget (BMF03--02)	BMF3103 Børsemakerfaget, skriftlig

Yrkesfaglig utdanningsprogram for elektro og datateknologi

Læreplan	Eksamen
Læreplan i vg2 elenergi og ekom (ELE02--03)	ELE2102 Elenergi og ekom
Læreplan i vg3 energimontørfaget (EMO03--02)	EMO3103 Energimontørfaget, skriftlig
Læreplan i vg3 telekommunikasjonsmontørfaget (TEL03--02)	TEL3103 Telekommunikasjonsmontørfaget, skriftlig
Læreplan i vg3 maritim elektriker – opplæring i skole (MEL03--03)	MEL3104 Maritim elektrikerfaget, skriftlig
Læreplan i vg3 heismontørfaget (HEI03--02)	HEI3103 Heismontørfaget, skriftlig
Læreplan i vg3 energioperatørfaget (EOP03-03-)	EOP3103 Energioperatørfaget, skriftlig
Læreplan i vg3 elektrikerfaget (ELE03--03)	ELE3103 Elektrikerfaget, skriftlig
Læreplan i vg3 automatiseringsfaget (AUT03--04)	AUT3103 Automatiseringsfaget, skriftlig
Læreplan i vg2 automatisering (AUT02--03)	AUT2102 Automatisering
Læreplan i vg3 signalmontørfaget (SIG03--02)	SIG3103 Signalmontørfaget, skriftlig

Vi stiller høringssspørsmål til hvert fag.

Våre høringer er åpne for alle, og alle som ønsker det kan sende inn høringsvar.

2. BAKGRUNN FOR HØRINGEN

For å styrke eksamensgjennomføringen våren 2024, ble det iverksatt flere tiltak innenfor rammene av dagens regelverk. Dette var tiltak som styrket vakthold, veiledning av vakter og stikkprøvekontroller. Udir har i tillegg fått oppdrag av Kunnskapsdepartementet (KD) å vurdere behovet for forskriftsendringer for å trygge eksamensgjennomføringen og å sende forslag på høring, jfr. tillegg nr 2 til tildelingsbrevet, 2024-08, datert 2. april 2024.

Dagens format for skriftlig eksamen er ikke utformet ut fra at kandidaten har tilgjengelig verktøy som kunstig intelligens (KI). Udires vurdering er at fremveksten av KI gjør at eksamen med forberedelsesdel til skriftlig eksamen er spesielt utsatt. Med bakgrunn i forberedelsesmateriellet, kan kandidatene bruke KI til å utarbeide tekster på forberedelsesdagen, som de kan ta med seg å bruke på eksamensdagen.

Til eksamen i fag med forberedelsesdel får kandidatene tilgang til forberedelsesdelen dagen før eksamen (i enkelte fag to dager i forkant), og innholdet skal forberede kandidatene på de utfordringene de møter på eksamensdagen.

3. GJELDENDE REGELVERK

Ny forskrift om grunnopplæringen og den videregående opplæringen (opplæringsforskriften) er vedtatt, og gjelder fra 1. august 2024.

Reglene om forberedelsesdel til eksamen er regulert i opplæringsforskriften § 9-32, og det er fastsatt i den enkelte læreplan om eksamen skal ha forberedelsesdel.

Forberedelsesdelen skal forberede kandidatene på utfordringer og oppgaver de møter på eksamen i faget. Det presiseres i bestemmelsen at det er kompetansen som vises på eksamensdagen som skal vurderes, og tydeliggjør at forberedelsen ikke er en del av vurderingsgrunnlaget.

4. DRØFTING OG KONSEKVENSER

I dette avsnittet drøftes argumenter for å beholde forberedelsesdel til skriftlig eksamen opp mot behovet for endring på bakgrunn av de utfordringene KI kan skape for tilliten og legitimiteten til skriftlig eksamen med forberedelsesdel, og utfordringene i sensuren med vurdering av kandidatenes besvarelser.

Læreplanverket gir stort handlingsrom, og kompetanse i fag kan derfor ha ulikt innhold og utvikles på ulik måte. Kandidatene har i tillegg ulik arbeidserfaring fra ulike bedrifter og kortere eller lengre praksis i faget. Med en forberedelsesdel kan kandidatene, uavhengig av innholdet og hvordan de har tilegnet seg fagkompetanse, få et felles utgangspunkt før eksamen.

Innholdet i forberedelsesmateriellet varierer fra fag til fag. I noen fag er det i forberedelsesdelen oppgitt et tema med noen stikkord, mens det i andre fag er brukt autentisk, yrkesrettet dokumentasjon, som kravspesifikasjoner, arbeidstegninger og lignende. Forberedelsesdelen har gjort det mulig å bruke mer omfattende materiell i eksamenssammenheng, og gitt alle kandidater, uavhengig av leseferdigheter, mulighet til å bruke de hjelpemidlene de ønsker (inkludert bruk av KI), samtale med andre m.m. under forberedelsen. Ut fra forberedelsen skal kandidatene sette seg inn i og reflektere over mulige problemstillinger eller utfordringer de kan møte til eksamen.

Det er ikke tillatt å bruke KI under eksamen, men det er risiko for at kandidatene bruker informasjonen fra forberedelsesdelen til å skape tekster ved hjelp av KI, som de i større eller mindre grad kan inkludere i sine eksamensbesvarelser. Det har også tidligere vært mulig for kandidatene å innhente tekst skrevet av andre, og inkludere dette i eksamensbesvarelsen, men med KI er tekster skrevet av andre mer tilgjengelig, og dette vil øke risikoen for at det vil forekomme eksamensbesvarelser som ikke viser kandidatenes kompetanse. Dersom eksamensbesvarelser har innhold skapt av KI, vil det gjøre vurderingsarbeidet mer utfordrende for sensor.

Bruk av KI under forberedelsene til eksamen, ut fra et forberedelsesmaterieell, kan bidra til en mindre pålitelig karaktersetning da det vil være krevende for sensorene å skille ut de kandidatene som har kompetanse tilsvarende f.eks. ikke bestått (karakteren 1) og de kandidatene med bestått kompetanse (karakteren 2 eller bedre). I tillegg kan bruk av KI bidra til å svekke tilliten og legitimiteten til eksamen.

Hvordan kan eksamen bli påvirket dersom forberedelsesdelen tas bort?

Dersom forberedelsesdelen tas bort, er det behov for å justere/endre innholdet i eksamen. I noen fag vil det kun være behov for å justere oppgavene noe, mens det i andre fag vil være behov for større endringer. Du finner vurderinger knyttet til de ulike eksamenene i forbindelse med hørings spørsmålne.

Bortfall av forberedelsesdelen vil kunne medføre mer lesing av et materieell under eksamen, men materiellet kan ikke være like omfattende eller ta like mye tid å sette seg inn i, som et materieell i forberedelsesdelen kan være. Siden skriftlig eksamen etter nye læreplaner er digitalisert, vil det imidlertid være mulig for alle som har behov for det, å lytte til teksten, ved hjelp av tekst til tale.

Dersom forberedelsesdelen fjernes, skal eksamen fortsatt utformes slik at kandidatene får vist kompetanse, og kompetansen de viser skal være i samsvar med kompetansemålene i

læreplanen. Det innebærer blant annet at kandidatene skal kunne anvende kompetansen de har tilegnet seg, blant annet gjennom praktisk arbeid og erfaring, til å løse problemstillinger de møter på eksamen.

Eksamen skal også fortsatt gi anledning til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig ut fra eksamensformen (jf. ny opplæringsforskrift § 9-25). Eksamenstiden vil fortsatt være den samme, men eksamensoppgavenes format og omfang vil tilpasses tiden som er til rådighet. Kvaliteten til eksamen skal fortsatt ivaretas, selv om forberedelsesdeler fjernes til eksamen.

Konsekvenser av å beholde forberedelsesdeler til skriftlig eksamen

På den ene siden gir forberedelsesdelen til skriftlig eksamen kandidaten mulighet til å forberede seg på et konkret materiell som skal brukes i oppgaveløsningen på eksamensdagen, mens det på den andre siden vil øke sannsynligheten for at eksamensbesvarelsen kan bli preget av innhold som er generert av KI.

Dersom kandidatene ikke viser sin egen kompetanse til eksamen, vil eksamen ikke lenger være gyldig, da eksamenskarakteren skal gjenspeile kandidatens forståelse og kompetanse i faget. En kan heller ikke si at en eksamen er rettferdig dersom karakterene kandidatene får til eksamen ikke gjenspeiler det kandidatene faktisk forstår og mestrer selv.

Dersom hele eller deler av eksamensbesvarelser blir skrevet ved hjelp av KI, vil det svekke tilliten og legitimiteten til eksamen, og gjøre vurderingen av kandidatenes besvarelse svært utfordrende for sensorene. Dette kan igjen føre til at eksamenskarakterene ikke fastsettes ut fra et riktig grunnlag.

5. VURDERING OG ANBEFALING

Vurdering

Vår vurdering er at bruk av KI under forberedelsen til skriftlig eksamen med forberedelsesdel kan påvirke kandidatenes besvarelser i så stor grad at det ikke er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Om besvarelser inneholder tekst utformet av KI er det stor risiko for at sensorene ikke klarer å skille mellom hva som er KI-generert tekst fra forberedelsen og hva kandidatene selv har produsert på eksamensdagen. Det er derfor sannsynlig at eksamen med forberedelse ikke klarer å skille i stor nok grad de kandidatene som f.eks. har kompetanse tilsvarende «bestått», fra de som har kompetanse tilsvarende «ikke bestått». Kandidater som «består» eksamen er kvalifisert til å gå opp til fag- eller svenneprøve.

Vår vurdering er derfor at eksamen uten forberedelsesdel vil kunne bidra til at det ikke stilles spørsmål til om kandidatene har brukt KI-generert tekst på en slik måte at det er tvil om kompetansen som vises på eksamen, er deres egen.

Anbefalinger

Udir anbefaler at forberedelsesdeler fjernes i alle sentralt gitte skriftlige eksamener i yrkesfaglige utdanningsprogram, jf. oversikten over fag innledningsvis, tilsvarende vår anbefaling for alle sentralt gitt skriftlige eksamener i grunnskolen og øvrige fag i videregående skole. Selv om vi anbefaler at forberedelsesdelen fjernes, kan høringssvarene føre til ulike konklusjoner i de ulike fagene.

I automatiseringsfagene, elektrikerfaget og signalmontørfaget vil eventuelle endringer tidligst skje våren 2026. Les mer om dette i de fagspesifikke beskrivelsene i tilknytning til høringsspørsmålene.

6. BESKRIVELSER AV FAG OG HØRINGSSPØRSMÅL

Det er laget beskrivelser av hvert fag, med høringsspørsmål. Vi ber alle høringsinstanser svare på høringsspørsmålene og kommentere i svarboksene.

GENERELL KOMMENTAR

Utdanningsdirektoratet (Udir) uttrykker bekymring for at generativ kunstig intelligens (KI) kan påvirke kandidatenes besvarelser i så stor grad at det ikke er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. I lys av dette foreslås det å fjerne forberedelsesdelen til skriftlig eksamen i flere fag som et risikoreduserende tiltak.

Skolelederforbundet er av den oppfatning at Udir står overfor to mulige tilnærminger: Den ene er å integrere KI som en del av eksamen, noe som vil tillate elevene å vise sin kompetanse på en måte som er relevant for dagens samfunn og arbeidsliv. Den andre er å fjerne forberedelsesdelen, som foreslått, for å begrense bruken av KI. Skolelederforbundet mener at å fjerne forberedelsesdelen kan forsinke utviklingen i skolen og tvinge eksamen inn i et tradisjonelt mønster som ikke er i samsvar med LK20.

Forberedelsesdelen er tett knyttet til eksamensoppgavene, og en endring i denne delen må vurderes nøye i sammenheng med oppgavetyperne som gis. Det er viktig å understreke at fjerning av forberedelsesdelen ikke alene vil forhindre bruk av KI. Så lenge alle hjelpemidler unntatt internett og kommunikasjon mellom elever er tillatt, vil det fortsatt være mulig å lage notater ved hjelp av KI gjennom skoleåret, som kan brukes på eksamen.

Forberedelsesdel har alltid skapt muligheter for at elever med anledning og kunnskap til å benytte ekstra ressurser (en forelder, internett, leid hjelp o.l.) har kunnet levere besvarelser som ikke bare viser deres egen kompetanse. KI er slik sett ikke noe nytt i forhold til dette - men med KI kan flere elever få hjelp og støtte i skolearbeid og vurderingsarbeid, også de som ut fra sosioøkonomiske forhold ikke har hatt like god tilgang på hjelp før. Å lære å bruke KI konstruktivt er i dagens samfunn en essensiell del av det å lære å bli en deltaker i samfunnet og i arbeidslivet. Å ikke lære elevene dette, og dermed heller ikke vurdere deres bruk av KI, er å ikke gjøre opplæringen relevant. Det kan også frata elever muligheter som KI ut fra sosioøkonomiske forhold kan utjevne ulikheter for - både i skolen og i senere arbeids- og samfunnsliv. Skolen er en kjempeviktig arena for å lære elevene god bruk av KI. Da må de også kunne vurderes på dette.

Det er også verdt å merke seg at i arbeidslivet er det helt vanlig at man på forhånd får studere arbeidstegninger eller lignende, før man som arbeidstager skal gå inn med en teknisk løsning. En fjerning av forberedelsesdel kan bidra til å forringe eksamenssituasjonen som relevant i yrkesforberedende sammenheng.

Det er viktig at eksamen reflekterer arbeidslivets realiteter, der samarbeid og teknologi spiller en sentral rolle. Videre vil vi påpeke at å holde fast ved en tradisjonell eksamensform kan føre til urettferdighet mellom elevkull, der noen har fått eksamen strøket, mens andre har hatt tilgang til KI. Dette forsterkes ytterligere ved de foreslåtte endringene

Skolelederforbundet oppfordrer Udir til å revurdere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til skriftlig eksamen. Vi mener at en modernisering av eksamensformen, som tar høyde for bruk av KI og andre teknologiske hjelpemidler, vil være en mer hensiktsmessig tilnærming. Eksamen bør reflektere det læringssynet som ligger til grunn for dagens læreplaner, og sikre at alle elever får mulighet til å vise sin kompetanse på en rettferdig og relevant måte.

Anleggsmaskinmekanikerfaget

1. TVERRFAGLIG EKSAMEN, ANLEGGSMASKINMEKANIKERFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 ANLEGGSMASKINMEKANIKERFAGET (AMM0303)

Eksamen består av flere oppgaver som tar utgangspunkt i forberedelsedelen, som kandidatene har fått tilgang til dagen før eksamen. Forberedelsedelen inneholder tema og noen stikkord, og snevrer på den måten inn det kandidatene skal forberede seg på.

Eksamensoppgaven i faget kan etter vår vurdering beholdes slik den er i dag, dersom forberedelsen tas bort, uten at det reduserer kvaliteten på eksamen eller kandidatenes muligheter for å vise kompetansen sin.

Forberedelsen er etter vår mening ikke avgjørende for at kandidaten skal få vist det hen kan på eksamensdagen, og i tillegg kan konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget være at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler derfor at forberedelsedelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsedelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i læreplan i vg3 anleggsmaskinmekanikerfaget (AMM03-03)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Børsemakerfaget

1. EKSAMEN I BØRSEMAKERFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 BØRSEMAKARFAGET (BMF03-02)

Eksamen består av en/flere oppgaver som tar utgangspunkt i forberedelsesdelen, som kandidatene har fått tilgang til dagen før eksamen. Forberedelsesdelen inneholder tema og noen stikkord, og snevrer på den måten inn det kandidatene skal forberede seg på.

Eksamensoppgaven i faget kan etter vår vurdering beholdes slik den er i dag, dersom forberedelsen tas bort, uten at det reduserer kvaliteten på eksamen eller kandidatenes muligheter for å vise kompetansen sin.

Forberedelsen er etter vår mening, ikke avgjørende for at kandidaten skal få vist det hen kan på eksamensdagen, og i tillegg kan konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget være at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i læreplan i vg3 børsemakarfaget (BMF03-02)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Elenergi og ekom

1. EKSAMEN I ELENERGI OG EKOM SOM BESKREVET I VG3 LÆREPLANENE FOR LÆREFAG SOM REKRUTTERER FRA VG2 ELENERGI OG EKOM (ELE02-03)

Eksamen i elenergi og ekom må gjennomføres av privatister i en rekke av lærefagene i elektro- og datateknologi. Forberedelsen består av f.eks. tekniske opplysninger og en arbeidstegning, som er relevant for alle kandidatene, uavhengig av lærefag. Innholdet i forberedelsen er ikke veldig omfattende.

Eksamen inneholder oppgaver kandidatene kan velge mellom. Å velge mellom oppgaver gjør at eksamen er tilpasset alle kandidatene som skal gjennomføre denne eksamen, uavhengig av lærefag. I tillegg består eksamen av oppgaver som skal besvares av alle.

Vår vurdering er at dersom forberedelsen i faget tas bort, kan materialet i en forberedelsesdel eventuelt flyttes til eksamen, og oppgavene kan tilpasses de fem timene eksamen varer, uten at det påvirker kvaliteten på eksamen eller kandidatenes muligheter for å vise kompetansen sin.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i beskrevet i vg3 læreplanene for de lærefagene som rekrutterer fra vg2 elenergi og ekom (ELE02-03)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Energimontørfaget

1. EKSAMEN I ENERGIMONTØRFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 ENERGIMONTØRFAGET (EMO03-02)

Forberedelsen angir tema for eksamen og inneholder et materiell kandidatene skal forberede seg på. Materialet i forberedelsen kan være et skjema som viser oversikt over et helt system eller lignende. Innholdet i forberedelsen er ikke veldig omfattende. Kandidaten har én dag å forberede seg på.

Vår vurdering er at dersom forberedelsen i faget tas bort, kan materialet i en forberedelsesdel eventuelt flyttes til eksamen, og oppgavene kan tilpasses de fem timene eksamen varer, uten at det påvirker kvaliteten på eksamen eller kandidatenes muligheter for å vise kompetansen sin.

Faget er et lovregulert fag, dvs at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er opptatt at kandidatene har det nødvendige faglige nivået til å kunne jobbe selvstendig i elektriske anlegg.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler derfor at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen etter læreplan i vg3 energimontørfaget (EMO03-02)

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Telekommunikasjonsmontørfaget

1. EKSAMEN I TELEKOMMUNIKASJONSMONTØRFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 TELEKOMMUNIKASJONSMONTØRFAGET (TEL03-02)

Forberedelsen angir tema for eksamen og inneholder et materiell kandidatene skal forberede seg til. Innholdet i forberedelsen er ikke veldig omfattende. Kandidaten har én dag til å forberede seg.

Vår vurdering er at dersom forberedelsen i faget tas bort, kan materialet i en forberedelsesdel eventuelt flyttes til eksamen, og oppgavene kan tilpasses de fem timene eksamen varer, uten at det påvirker kvaliteten på eksamen eller kandidatenes muligheter for å vise kompetansen sin.

Faget er et lovregulert fag, dvs at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er opptatt at kandidatene har det nødvendige faglige nivået til å kunne jobbe selvstendig i elektriske anlegg.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen etter læreplan i læreplan i vg3 telekommunikasjonsmonørfaget (TEL03-02)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Maritim elektriker

1. EKSAMEN I MARITIM ELEKTRIKER ETTER LÆREPLAN I VG3 MARITIM ELEKTRIKER – OPPLÆRING I SKOLE (MEL03-03)

Første eksamen etter ny læreplan, var våren 2024. Forberedelsesdelen til eksamen hadde en omtale av og skjema over det elektriske anlegget for en konkret båt, som eksamen tok utgangspunkt i. Forberedelsen er over én dag. Faget er et avviksfag med tre år i skole og to år i bedrift med ett års opplæring og ett års verdiskaping (3+2).

Dersom forberedelsen tas bort kan eksamen ta utgangspunkt i en problemstilling eller utfordring, som er tilpasset tiden kandidaten har til rådighet, uten at det reduserer kvaliteten på eksamen eller kandidatens mulighet for å vise kompetansen sin.

Faget er et lovregulert fag, dvs. at Sjøfartsdirektoratet godkjenner dokumentasjon av opplæringen, vurderingsordningene og fartstiden i læretiden. Dette samlet danner grunnlag for å løse ut sertifikat som Skipselektriker. Skipselektriker er en offisersgrad om bord på skip.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i etter læreplan i vg3 maritim elektriker – opplæring i skole (MEL03-03)

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Heismontørfaget

1. EKSAMEN I HEISMONTØRFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 HEISMONTØRFAGET (HEI03-02)

Forberedelsen inneholder et tema og ofte et skjema med beskrivelse og tegninger av et konkret og autentisk heisanlegg. Innholdet i forberedelsen er ofte kompleks, til tross for at den ikke er altfor omfattende. Kandidaten har en dag til å forberede seg.

Vår vurdering er at dersom forberedelsen i faget tas bort, må oppgavene til eksamen tilpasses til at kandidatene ikke har hatt mulighet til å sette seg inn i et komplekst materiell i forkant av eksamen. Kandidatene skal allikevel ha mulighet til å vise forståelse og kompetanse.

Faget er et lovregulert fag, dvs at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er opptatt at kandidatene har det nødvendige faglige nivået til selvstendig å kunne jobbe i elektriske anlegg.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant annet kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

❓ **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i læreplan i vg3 heismontørfaget (HEI03-02)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Energioperatørfaget

1. EKSAMEN I ENERGIOPERATØRFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 ENERGIOPERATØRFAGET (EOP03-02)

Forberedelsesdelen til eksamen inneholder f.eks. et tema og inkluderer et komplekst skjema som viser et anlegg på systemnivå eller en anleggsteigning. Kandidaten har en dag til å sette seg inn i og tolke materialet i forberedelsen.

Eksamen til energioperatørfaget er to-delt, dvs. at kandidatene kan velge om de vil svare på oppgaver som handler om vindkraft- eller vannkraftproduksjon.

Vår vurdering er at dersom forberedelsen i faget tas bort, kan materialet i en forberedelsesdel ev. flyttes til eksamen, og oppgavene kan tilpasses de fem timene eksamen varer, uten at det påvirker kvaliteten på eksamen eller kandidatenes muligheter for å vise kompetansen sin.

Faget er et lovregulert fag, dvs. at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er opptatt at kandidatene har det nødvendige faglige nivået til selvstendig å kunne jobbe på elektriske anlegg.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant annet kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i læreplan i vg3 energioperatørfaget (EOP03-02)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Elektrikerfaget

1. EKSAMEN I ELEKTRIKERFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 ELEKTRIKERFAGET (ELE03-03)

Elektrikerfaget er et stort og sammensatt fag, der fagarbeidere på jobb blant annet reiser rundt på ulike oppdrag og må forholde seg til produkter og anlegg som de ikke kjenner til fra før av. At faget er stort og sammensatt er også bakgrunnen for at faget er et avviksfag med 2 år i skole og 2,5 år i lære (2+2,5).

Forberedelsestiden er på én dag, og innholdet i forberedelsesdelen har de siste årene vært en autentisk arbeidsordre. Forberedelsesdagen bidrar til at kandidaten kan sette seg inn i den konkrete arbeidsordren og bruke nødvendige hjelpemidler for å forberede seg til eksamen. Eksamensoppgavene har vært utformet med utgangspunkt i arbeidsordren.

Eksamen i faget digitaliseres og videreutvikles over tid, og selv om Utdanningsdirektoratet anbefaler at forberedelsen tas bort, er det sannsynlig at endringen i dette faget vil gjelde fra våren 2026, da det vil ta tid å videreutvikle eksamen i faget uten at kvaliteten reduseres. Kandidatene skal ha like mulighet til å vise kompetansen sin om forberedelsen i faget tas bort.

Faget er et lovregulert fag, dvs. at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er opptatt at kandidatene har det nødvendige faglige nivået til å kunne jobbe selvstendig i elektriske anlegg i en godkjent installasjonsbedrift.

Det kan være fordeler med forberedelsesdel til eksamen i faget, men konsekvensen av å beholde forberedelsen er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant annet kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler derfor at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget tas bort.

? **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i læreplan i vg3 elektrikerfaget (ELE03-03)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Automatiseringsfaget etter vg3-læreplanen

1. EKSAMEN I AUTOMATISERINGSFAGET ETTER VG3-LÆREPLANEN I AUTOMATISERINGSFAGET (AUT03-04)

Automatiseringsfaget er et stort, bredt og sammensatt fag, der en fagarbeider på jobb må kunne forholde seg til produkter/anlegg som de ikke kjenner til fra før. At faget er stort, bredt og sammensatt er bakgrunnen for at faget er et avviksfag med 3 år i skole og 1,5 år i lære (3+1,5). Opplæringen avsluttes etter vg3 og elevene driver med verdiskaping i lærebedriftene etter vg3-læreplanen.

Forberedelsen til eksamen inneholder lengre og omfattende vedlegg med anleggsdokumentasjon fra et konkret og autentisk anlegg. Anleggsdokumentasjonen viser hele anlegget på systemnivå, og kandidaten må ut fra en bestilling på forberedelsen finne ut hvilke deler av systembeskrivelsen og dokumentasjonen de kan komme til å få spørsmål om på eksamen.

Forberedelsen varer i to virkedager fra de får tilgang til forberedelsesmateriellet, og gir kandidatene anledning til å fordype seg i materiellet og bruke hjelpemidler som de ikke har tilgang til under eksamen. Forberedelsesdelen ble våren 2020 utvidet fra én til to dager, på bakgrunn av innspill om at én dag var for lite til å sette seg inn i en reell anleggsdokumentasjon som en fagarbeider vil kunne møte i bedrift.

Dersom forberedelsen tas bort bidrar det til at kandidatene kun kan sette seg inn i tema og innhold på selve eksamensdagen. Det vil derfor ikke være mulig å gi kandidatene tid til å fordype seg i et materiell, slik de kan på en eksamen med forberedelsesdel.

Eksamen i faget digitaliseres og videreutvikles over tid, og selv om Utdanningsdirektoratet anbefaler at forberedelsen tas bort, er det sannsynlig at endringen i dette faget vil gjelde fra våren 2026, da det vil ta tid å videreutvikle eksamen i faget uten at kvaliteten reduseres. Kandidatene skal ha like mulighet til å vise kompetansen sin om forberedelsen i faget tas bort.

Faget er et lovregulert fag, dvs at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er opptatt at kandidatene har det nødvendige faglige nivået til selvstendig å kunne jobbe i elektriske anlegg.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant annet kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i læreplan i vg3 automatiseringsfaget (AUT03-04)

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Automatiseringsfaget etter vg2-læreplanen

1. EKSAMEN I AUTOMATISERINGSFAGET ETTER VG2-LÆREPLANEN (AUT02-03). EKSAMEN ER FASTSATT I VG3-LÆREPLANEN FOR AUTOMATISERINGSFAGET (AUT03-04)

Eksamen i faget er for privatister som ønsker fagbrev som Automatiker. I tillegg må privatistene gjennomføre eksamen i AUT3103 Automatiseringsfaget.

Automatiseringsfaget er et stort, bredt og sammensatt fag, der en fagarbeider på jobb skal sette seg inn i flere kjente, men også ukjente situasjoner/utfordringer som de ikke har møtt på eller løst tidligere. Det er mao. et allsidig fag, der en fagarbeider blant annet reiser rundt på ulike oppdrag og forholde seg til produkter/anlegg og utfører allmennservice på produkter/anlegg som de ikke kjenner til fra før av.

Forberedelsen til eksamen inneholder lengre og omfattende vedlegg med anleggsdokumentasjon fra et konkret og autentisk anlegg. Anleggsdokumentasjonen viser hele anlegget på systemnivå, og kandidaten må ut fra en bestilling på forberedelsen finne ut hvilke deler av systembeskrivelsen og dokumentasjonen de kan komme til å få spørsmål om på eksamen.

Forberedelsen varer i to virkedager, fra de får tilgang til forberedelsesmateriellet, og gir kandidatene anledning til å fordype seg i materiellet og bruke hjelpemidler som de ikke har tilgang til under eksamen. Forberedelsesdelen ble våren 2020 utvidet fra én til to dager, på bakgrunn av innspill om at én dag var for lite til å sette seg inn i en reell anleggsdokumentasjon som en fagarbeider vil kunne møte i bedrift.

Eksamen i faget digitaliseres og videreutvikles over tid, og selv om Utdanningsdirektoratet anbefaler at forberedelsen tas bort, er det sannsynlig at endringen i dette faget vil gjelde fra våren 2026, da det vil ta tid å videreutvikle eksamen i faget uten at kvaliteten reduseres. Kandidatene skal ha like mulighet til å vise kompetansen sin om forberedelsen i faget tas bort.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant annet kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen etter vg2-læreplanen i automatiseringsfaget (AUT02-03)? Eksamen er fastsatt i vg3-læreplanen for automatiseringsfaget (AUT03-04).

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Signalmonterfaget

1. EKSAMEN I SIGNALMONTØRFAGET ETTER LÆREPLAN I VG3 SIGNALMONTØRFAGET (SIG03-02)

Forberedelsen til eksamen består av omfattende anleggsdokumentasjon og angir tema for eksamen. Kandidaten har en dag til å forberede seg. Anleggsdokumentasjonen viser hele anlegget på systemnivå, og kandidaten må ut fra en bestilling på forberedelsen finne ut hvilke deler av systembeskrivelsen og dokumentasjonen de kan komme til å få spørsmål om på eksamen. Forberedelsen varer over én dag. Eksamenstiden er 6 timer. Denne utvidelsen av eksamenstiden var et resultat av Åsta ulykken.

Eksamen i faget digitaliseres og videreutvikles over tid, og selv om Utdanningsdirektoratet anbefaler at forberedelsen tas bort, er det sannsynlig at endringen i dette faget vil gjelde fra våren 2026, da det vil ta tid å videreutvikle eksamen i faget uten at kvaliteten reduseres. Kandidatene skal ha like mulighet til å vise kompetansen sin om forberedelsen i faget tas bort.

Konsekvensen av å beholde forberedelsen i faget er at kandidatene kan ta med seg relevante KI-genererte tekster til eksamen, som blant annet kan påvirke tilliten til eksamen, og gjøre det utfordrende for sensor å avgjøre om det er kandidatens egen kompetanse som blir vurdert. Udir anbefaler at forberedelsesdelen til sentralt gitt eksamen i faget fjernes.

? **Støtter dere forslaget om å fjerne forberedelsesdelen til sentralt gitt skriftlig eksamen i læreplan i vg3 signalmonterfaget (SIG03-02)**

Nei

Ingen kommentar fra instansen